

พรเทพ ทวีกาญจน์

ผู้บริหารสำนักทรัพย์สินบุคคล

บริษัท เอธิสโกกเคินท้ออาหาร จำกัด (มหาชน)

ความสำคัญของ **กายาก** ตามกฎหมายประกันสังคม

การ **ประกันสังคม (Social Insurance)** เป็นกฎหมายที่กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนประกันสังคมขึ้นโดยให้ลูกจ้างหรือผู้สมัครเข้าประกันตน นายจ้างและรัฐบาลได้เข้ามามีส่วนร่วมกัน ดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของลูกจ้าง โดยทั้งสามฝ่ายเข้ามารวมส่งเงินสมทบเข้ากองทุน ซึ่งมีลักษณะเป็นการออมทรัพย์ ทั้งนี้ กองทุนจะมีการบริการงานในรูปแบบที่ทั้งสามฝ่ายได้ร่วม ส่วนประเภทของบริการประกันอาจครอบคลุมไปถึงการคลอดบุตร การเจ็บป่วยการพิการ หรือทุพพลภาพ การชราภาพ การฌาปนกิจ การประกันสุขภาพ การว่างงานได้ตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ชีวิตของลูกจ้างและสังคมมีความมั่นคงขึ้น

ปัจจุบันกฎหมายประกันสังคมของไทยเราที่บังคับใช้อยู่ คือ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่

2 กันยายน 2533 เป็นต้นมา โดยใช้บังคับแก่กิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป ลูกจ้างที่มีอายุ 15 ปี บริบูรณ์ถึง 60 ปีบริบูรณ์ จะตกเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายทันทีที่เข้าทำงานเป็นลูกจ้าง ทั้งนี้จนกว่าจะพ้นจากการเป็นลูกจ้างของนายจ้าง บุคคลซึ่งมิใช่ลูกจ้างที่อยู่ในข่ายบังคับของกฎหมายที่กล่าวข้างต้น อาจสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนได้ โดยสมัครและจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมตามอัตราที่กำหนดเป็นรายปี

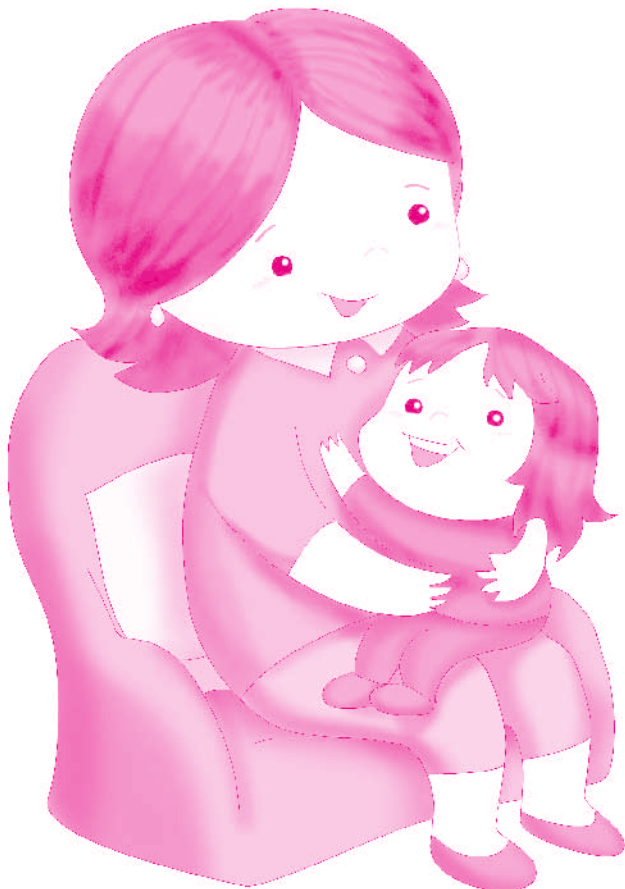
ประโยชน์ทดแทนที่จะได้รับกรณีการตายอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ผู้ประกันตนจะมีสิทธิก็ต่อเมื่อภายในระยะเวลา 6 เดือนก่อนเสียชีวิต ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้ว 1 เดือน **การตายจะต้องมิได้เกิดขึ้นจากผู้ประกันตน หรือผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจงใจก่อให้เกิดขึ้น หรือยินยอมให้ผู้อื่นก่อให้เกิดขึ้น** โดยจะได้รับประโยชน์ทดแทน คือค่าทำศพ เงินสงเคราะห์และเงินทดแทนกรณีชราภาพ

ในกรณีที่ผู้ประกันตนได้ถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับเงินทดแทนชราภาพ หรือได้รับเงินบำนาญชราภาพได้ถึงแก่ความตายภายใน 6 เดือนนับตั้งแต่วันที่สิทธิได้รับเงินนั้น ให้ทายาทของผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพ ซึ่งทายาทผู้มีสิทธิให้เป็นไปตามมาตรา 77 จัดว่า ประกอบด้วย

- (1) บุตรชอบด้วยกฎหมาย ยกเว้นบุตรบุญธรรม หรือบุตรซึ่งได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นให้ได้รับสองส่วน ถ้าผู้ประกันตนที่ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไปให้ได้รับสามส่วน
- (2) สามี หรือภริยาให้ได้รับหนึ่งส่วนและ
- (3) บิดามารดา หรือบิดา หรือมารดาที่มีชีวิตอยู่ให้ได้รับหนึ่งส่วน

ในกรณีที่ไม่มีทายาทในข้อใดข้อหนึ่ง หรือทายาทนั้นได้ตายไปเสียก่อนให้แบ่งเงินตามมาตรา 77(2) ในระหว่างทายาทผู้มีสิทธิได้รับที่ยังเหลืออยู่เท่านั้น

ประเด็นมีปัญหาว่า ทายาทที่เป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คือที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดา หรือจดทะเบียนรับรองบุตรแล้ว **จะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพนี้หรือไม่** ประเด็นนี้เคยขึ้นสู่ศาลฎีกา และได้ตัดสินไว้เป็นบรรทัดฐานแล้วว่า กรณีบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 776/2553 ศาลฎีกาแผนกคดีแรงงาน วินิจฉัยว่า มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยประการเดียว ว่า โจทก์ซึ่งเป็นบิดาของนางสาวทัศนีย์ตามความเป็นจริงแต่ไม่ใช่บิดาโดยชอบด้วยกฎหมาย เป็น “ทายาท” ผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จชราภาพตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 มาตรา 77 จัตวาวรรคสอง (3) หรือไม่พิเคราะห์แล้ว ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 ไม่ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “บิดา” และคำว่า “ทายาท” ว่ามีความหมายอย่างไร เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามมาตราต่างๆ ในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 จะเห็นได้ว่าการบัญญัติแตกต่างกันชัดเจน กล่าวคือ ในมาตรา 73 (1) การจ่ายเงินค่าทำศพให้จ่ายแก่ “บุคคล” ตามลำดับ ดังนี้

... มาตรา 73 (2) การจ่ายเงินสงเคราะห์กรณีของผู้ประกันตนถึงแก่ความตายให้จ่ายแก่ “บุคคล”... มาตรา 75 จัตวา การจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรแก่ “บุคคล” ... ตามลำดับ ดังนี้

แต่ในมาตรา 77 จัตวา บัญญัติไว้ชัดเจนแตกต่างจากมาตราดังกล่าวข้างต้น โดยบัญญัติว่า “ทายาท” ของผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ “ทายาท” ผู้มีสิทธิตามวรรคหนึ่งได้แก่ (1) (2) (3) ... เมื่อบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวใช้คำว่า “บุคคล” กับ “ทายาท” แสดงว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้ความหมายแตกต่างกัน และคำว่า “ทายาท” ซึ่งเป็นถ้อยคำในบทบัญญัติของกฎหมาย

จึงต้องแปลความหมายโดยเทียบเคียงกับคำว่า “ทายาท” ในกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง ตามบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งในกรณีนี้ก็คือ บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 ว่าด้วยมรดก ซึ่งมีบทบัญญัติถึงคำว่า “ทายาท” อยู่ในมาตรา 1559, 1603 และ 1629 โดยคำว่า “ทายาท” ในบทบัญญัติดังกล่าวนี้ หมายถึงเฉพาะทายาทที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ดังนั้น คำว่า “ทายาท” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 มาตรา 77 จัตวา จึงต้องหมายถึงทายาทที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น มิได้หมายความรวมถึงทายาทตามความเป็นจริงด้วยแต่ประการใดและเมื่อโจทก์เป็นบิดาตามความเป็นจริงแต่ไม่ใช่เป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตนและมีใช่เป็นทายาทที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตน จึงไม่มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 77 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 ที่ศาลแรงงานภาค 7 วินิจฉัยให้เพิกถอนคำสั่งของจำเลยในส่วนนี้ ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วยอุทธรณ์ของจำเลยฟังขึ้น พิพากษาแก้เป็นว่าให้ยกฟ้องโจทก์ในส่วนเงินบำเหน็จชราภาพพร้อมดอกเบี้ย นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลแรงงานภาค 7

บทสรุปสังคาย จากคำพิพากษาที่ยกมาข้างต้น “ทายาท” ตามมาตรา 77 จัตวา บัญญัติไว้ชัดเจนแตกต่างจากมาตราอื่นที่ใช้คำว่า “บุคคล” ฉะนั้น เมื่อบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวใช้คำว่า “บุคคล” กับ “ทายาท” แสดงว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้ความหมายแตกต่างกัน คำว่า “ทายาท” จึงต้องแปลความหมายโดยเทียบเคียงกับคำว่า “ทายาท” ในกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง ตามบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งในกรณีนี้ก็คือ บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 ว่าด้วยมรดก ซึ่งมีบทบัญญัติถึงคำว่า “ทายาท” หมายถึงเฉพาะทายาทที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ดังนั้น คำว่า “ทายาท” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 77 จัตวา จึงต้องหมายถึงทายาทที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น